

UVODNE BESEDE

Lahko bi rekli, da številko zaznamujejo terminologija, mostovi in prihajajoče leto 2018. A najprej o letu, ki odhaja. O delu v tem letu poroča predsednica društva. Veliko je bilo storjenega, a z več sodelavci bi bili lahko bolj uspešni.

Veda o izobraževanju odraslih sicer ni tako mlada, a očitno pojmov 'šolstvo' in 'izobraževanje' pri nas ne ločijo niti na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. Mogoče bo pomagala k jasnejšemu izrazju v strokovni in drugi javnosti tudi rubrika o terminologiji v izobraževanju odraslih, napovedana v Andragoških spoznanjih v letu 2018.

Povezanost med izobraževalci odraslih v državah nekdanje skupne domovine se iz leta v leto krepi. Mostovi, ki jih je pred leti začelo graditi Slovensko andragoško društvo, so vse čvrstejši. To je dobro. Strokovna srečanja nas bogatijo, omogočajo nam prenose dobre prakse v domače okolje, mi pa lahko sporočamo drugim o naših dognanjih in izkušnjah.

Naj nas poslanstvo vseživljenjskega učenja usmerja tudi v letu 2018. Zaželimo si vse dobro.

Marija Velikonja mvelikon@gmail.com

PREDSEDNICA DRUŠTVA O USPEŠNEM LETU 2017

Čas ti spolzi iz rok, karkoli načrtuješ, uresniči takoj...

Tudi leto dela v našem društvu polzi proti koncu in kljub temu, da smo želeli mnogo več,

smo zmogli nekaj malega tudi uresničiti, čeprav se ne moremo ravno pohvaliti z aktivnostjo naših članov. Tiste, ki ne dovolimo, da bi naše društvo za vedno zaspalo, lahko preštejemo na prste ene roke in ne vem, kako dolgo bo tak način dela še sploh mogoč.

V zadnjih mesecih smo si prizadevali, da bi realizirali vsaj tiste aktivnosti, ki jih je s sofinanciranjem podprlo tudi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Tako bomo še v tem mesecu organizirali izobraževanje za občine in zavode za izobraževanje odraslih v lokalni skupnosti (LU). Pripravili smo ga kot nadaljevanje projekta Izobraževanje odraslih v moji občini, s katerim se v ADS ukvarjamo nekaj zadnjih let in ki ga požrtvovalno vodi Olga Drogenik. Na tokratnem usposabljanju bo poudarek na načrtovanju izobraževanja v strategijah razvoja občine in regije.

V začetku prihodnjega leta, 25. januarja 2018, nas čaka zahtevna naloga, ki je nismo zmogli opraviti letos, to je priprava in organizacija mednarodnega posveta Kako se izkušnja begunstva in migrantstva dotika naših življenj in kaj lahko prispevamo izobraževalci odraslih. Kaj v resnici vemo o krizi beguncev, migrantov? Kateri so pravi odgovori, kako jih prenesti v prakso. Prizadevamo si povabiti kritične, kompetentne ljudi, ki neposredno sodelujejo z begunci in se vsak dan soočajo z njihovimi problemi in stiskami. Zanimajo pa nas tudi izkušnje, ki jih imajo z

begunsko in migrantsko krizo naši sosede Italijani, Hrvati in Avstrijci ... .Posvet bomo organizirali v Državnem svetu RS, kjer so nam velikodušno dali na voljo dvorano. Veseli bomo vsakega člana, ki je pripravljen sodelovati pri pripravi in organizaciji tega posveta.

Vodja sekcije Maja Povše , ki se ukvarja z Inkluzijo odraslih s posebnimi potrebami, še ni povsem »vrgla puške v koruzo«. Oktobra sva tako z Majo pripravili referat in v njem predstavili naš izobraževalni program Inkluzija odraslih s posebnimi potrebami v izobraževanje, za konferenco , ki je potekala v Biotehničnem izobraževalnem centru v Ljubljani. Program je na konferenci predstavila Maja, prispevek pa je objavljen tudi v zborniku konference in ga lahko preberete na naši spletni strani. Nekatere izmed modulov programa Inkluzija odraslih s posebnimi potrebami pa smo izpeljali v oktobru in novembru za zaposlene na Inštitutu za varovanje zdravja iz Ljubljane.

Posebej sem vesela, da sem se lahko oktobra udeležila že 3. konference Gradimo mostove v izobraževanju odraslih, ki so jo letos odlično organizirali Makedonci v Skopju. Več o tem si lahko preberete v prispevku Zvonke Pangerc Pahernik. Naša ideja, ki je zaživela na prvi konferenci pred tremi leti v Sloveniji, je tako že tradicionalna, in mostove bodo naslednje leto gradili Hrvati.

Ta mesec je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ponovno objavilo razpis za sofinanciranje aktivnosti izobraževanja odraslih. V Izvršilnem odboru ADS smo razmišljali, kaj sploh prijaviti, da bo, če uspemo na razpisu, mogoče tudi realizirati z aktivnostjo peščice članov.

Kljub temu sem se odzvala na razpis, ker menim, da bi se moralo prav Andragoško društvo zaradi svoje stanovske opredeljenosti in zavezanosti izobraževanju odraslih, tudi z aktivnostmi, ki jih pripravi in organizira, ozirati v prihodnost izobraževanja odraslih z novostmi in iskanjem odgovorov na odprta vprašanja vseživljenjskega učenja in izobraževanja. O možnih temah in idejah, ki bi jih lahko prijavili, smo se posvetovali tudi na zadnji seji IO ADS.

Na razpis sem prijavila:

- Posvet: Vseživljenjskost učenja in Vizija Slovenije 2050, izziv za izobraževanje odraslih
- Izobraževanje: Nove metode učenja in poučevanja v izobraževanju odraslih - NLP in coaching
- Udeležba in sodelovanje na 4. mednarodni konferenci Gradimo mostove v izobraževanju odraslih 2018
- Priprava novih modelov povezovanja na področju splošnega izobraževanja odraslih, s posebnim poudarkom na izobraževanju v lokalnem okolju

O izidih razpisa in novih aktivnostih v prihodnjem letu bomo člane seznanili na spletnih straneh ADS , podrobneje pa na skupščini društva v začetku prihodnjega leta.

Ob koncu tega zapisa in tudi ob konca leta želim vsem članom vse dobro v novem letu z mislijo, ki sem jo nedavno prebrala v neki knjigi za otroke, čeprav morda mnogo bolj velja za odrasle.

»Zato naprej, čeprav precej prismuknjenj je ta svet...«

SREČNO V NOVO!

DO KDAJ ŠE ŠOLSTVO?

Ministrici za izobraževanje, znanost in šport sem pred kratkim poslal sporočilo.

Draga in spoštovana gospa ministrica,

iz dneva v dan poslušam in berem, da se namesto ustreznega pojma 'izobraževanje' v javnosti in seveda tudi zasebno uporablja pojem in izraz 'šolstvo'.

O tem sem že velikokrat pisal in s tem opozarjal na neustreznost uporabe pojma 'šolstvo' namesto 'izobraževanje' ali 'učenje'. Enega od teh člankov pošiljam v prilogi.

Povedal sem, med drugim, da se mora ministrstvo imenovati po dejavnosti, za katero skrbi, in ne po eni od institucij (šoli), ki je le prevladujoč tip institucionalizacije vzgojne in izobraževalne dejavnosti, in da je to spoznanje, da naj se ministrstvo imenuje po dejavnosti, že pred časom vodilo 'ministrstvo za zdravstvo', da se je preimenovalo v 'ministrstvo za zdravje', saj je njegovo temeljno poslanstvo skrbeti za zdravje prebivalstva in za vse, kar je s tem povezano. Tudi v Sloveniji se ministrstva praviloma imenujejo po dejavnostih in ne po institucijah (npr. za gospodarstvo, kmetijstvo, kulturo, delo, notranje in zunanje zadeve, obrambo, promet itn.).

Prosim vas, spoštovana gospa ministrica, da kot vrhunska nosilka dejavnosti, ki jo pokriva vaše ministrstvo, naredite vse, kar je v vaši moči in kar je mogoče, da bi s tem napačnim poimenovanjem v Sloveniji že enkrat in dokončno prenehali. Vem, da so izrazi 'železna srajca', pa vendar si zaslužijo, da jih pravilno uporabljamo.

Prepričan sem, da se z mojo pobudo strinjate in da jo boste ustrezno udejanjali.

Prijazen teden vam privoščim in vas pozdravljam,

Zoran Jelenc

Iz Ministrstva so mi odgovorili:

Spoštovani gospod Zoran Jelenc,

v vezi s pismom, ki ste ga poslali Ministrici za izobraževanje, znanost in šport dr. Maji Makovec Brenčič, glede nepravilne uporabe pojmov "izobraževanje" in "šolstvo" pošiljamo naslednje pojasnilo.

V času, ko se zdi, da na vseh ravneh popuščamo v skrbi za ohranjanje maternega jezika, z veseljem pozdravljamo pobude, ki dokazujejo nasprotno. Strinjamo se z vami, da bomo le s stalno nego našega jezika, katere del je navsezadnje tudi pravilna raba imen državnih ustanov, skrbeli za lep in pravilen jezik države, v kateri živimo. S svojim pismom ste me spodbudili, da sem kot laik na tem področju pogledal na portal slovarjev Fran, kaj v slovenskem jeziku pojmujeemo z izrazom "šolstvo". Fran nam razlaga tako: šólstvo -a s (ô)

1. sistem organiziranja splošnega izobraževanja, vzgoje: financirati, organizirati, reformirati šolstvo; pospeševanje šolstva; razvoj šolstva na Slovenskem; naraščajoči izdatki za šolstvo / sistem šolstva / Zavod SR Slovenije za šolstvo

2. navadno s prilastkom ustanove, ki se ukvarjajo s takim izobraževanjem, vzgojo: kmetijsko, pomorsko, trgovsko šolstvo; zgodovina partizanskega šolstva na osvobojenem ozemlju / dvojezično, manjšinsko šolstvo / osnovno, srednje, visoko šolstvo.

S tega stališča razumemo, da se v poenostavljeni rabi, sploh ko gre za stisko s časom ali določeno simboliko, posega po izrazu šolstvo, če imajo uporabniki v mislih dejavnosti, s katerimi se ukvarja Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

Pri uradni uporabi jezika pa izraz šolstvo, če naj bi opisovali dejavnosti našega ministrstva, po našem mnenju ni primeren. Zato vam lahko zagotovimo, da bomo v tem smislu spodbujali tudi druge, najbolj v okoliših, v katerih je pravilna raba našega jezika še posebnega pomena, to je v izobraževalnih ustanovah.

Lep pozdrav

Bruno REDNAK

Generalni sekretar

Moj komentar:

V odgovoru generalnega sekretarja Ministrstva ni čutiti namere, da bi se v javnosti *odločno* zavzemali za ustrezno rabo izraza 'šolstvo' in odpravljanje njegove rabe kot nadomestila za 'izobraževanje'. To prepričljivo dokazuje stališče v predzadnjem odstavku odgovora: «... razumemo, da se v poenostavljeni rabi, sploh ko gre za stisko s časom ali določeno simboliko, posega po izrazu šolstvo ...». Menim, da bi se moralo Ministrstvo bolj odločno zavzemati za ustrezno rabo izrazov 'šolstvo' in 'izobraževanje'. Odgovor dokazuje, da je Ministrstvu šolstvo izrazita prioriteta in da v tem smislu ne spoštuje Strategije vseživljenjskosti učenja, ki jo je Ministrstvo sicer uradno sprejelo.

Zoran Jelenc, zoran.jelenc@guest.arnes.si

GRADIMO MOSTOVE V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH, konferenca v Makedoniji

Na tretji konferenci Gradimo mostove v izobraževanju odraslih smo se v Skopju 25. in 26. oktobra srečali predstavniki sedmih držav – Bosne in Hercegovine, Črne Gore, Makedonije, Srbije, Slovenije, Hrvaške in Kosova. Našo državo smo zastopali Ida Srebotnik, Eva Mermolja in Mojca Volk, Meta Gašperšič ter mag. Peter Beltram in mag. Zvonka Pangerc Pahernik. Zadnja omenjena sva predstavila aktualna dogajanja v Sloveniji v letu 2017 s poudarkom na prenovi Zakona o izobraževanju odraslih ter projektih ESS, ki zadevajo problematiko svetovanja in informiranja, vrednotenja, pismenosti ter socialne aktivacije. V delavničnem delu konference je mag. Peter Beltram predstavil projekta DIMA in tako spodbudil razpravo o orodjih za snovanje strategij ter spremljanje in vrednotenje njihovega uresničevanja.

Osebnostno sta me najbolj izzvali temi medijska promocija (nosilna država je bila Bosna in Hercegovina) ter vloga promocije v razvoju izobraževanja odraslih (nosilna država je bila Hrvaška). Dr. Lejla Turčilo z Univerze v Sarajevu nam je dala pomembne napotke za

učinkovito komuniciranje z različnimi mediji ter je spodbudila živahno razpravo v manjših skupinah o tem, kako medijem približati naše področje in jih pridobiti, da postanejo naša podaljšana roka. Hrvaški kolegi so nam predstavili Strateški okvir promocije vseživljenjskega učenja 2017-2020. Dokument je nastal na temelju raziskovalnega dela v projektu ESS Promocija vseživljenjskega učenja. Vsem, vključenim v načrtovanje in izvedbo promocije učenja, prinaša kakovostno analitično podlago ter strokovni pripomoček za delo na tem področju.

Skopska konferenca je bila namenjena tudi proslavitvi 20-letnice delovanja inštituta DVV International v Makedoniji. Urad DVV International v Makedoniji (ki je prerasel v Center za vseživljenjsko učenje) je v preteklosti poleg drugih uradov DVV v večini držav iz regije pomembno prispeval k izobraževanju mladih in odraslih v posameznem okolju. Na konferenci smo obeležili tudi pobudo EAEA - Leto izobraževanja odraslih v Evropi.

Spoznanja s konference bodo objavljena v deklaraciji, ki bo v kratkem na voljo na spletni strani dogodka.

Ida Srebotnik, predsednica ADS in udeleženka je o konferenci povedala:

Tretja, sedaj potrjeno tradicionalna konferenca »Gradimo mostove v izobraževanju odraslih«, kot smo jo poimenovali prvi organizatorji in pobudniki ideje v Sloveniji, je ponovno pokazala, ne samo da ostajajo nekatere vezi med nekdanjimi republikami skupne države, ampak da se zmoremo strokovnjaki v izobraževanju brez primesi politike srečevati, sodelovati, konstruktivno pogovarjati in izmenjavati dragocena spoznanja in izkušnje na svojem področju. Ponovno so se izkazali organizatorji konference, tokrat v Skopju pod pokroviteljstvom DVV International in Hrvati, ki bodo organizatorji prihodnje leto, ne bodo imeli lahke naloge. Zanimiv je bil plenarni del, kjer smo izvedeli, kaj je novega v izobraževanju odraslih v posameznih republikah. Diskusije

v delavnicah so bile aktivne in čeprav imamo na določene probleme različne poglede, se vedno naučim nekaj novega. Mi Slovenci morda ravno spoznanja, da nismo na vseh področjih v izobraževanju odraslih najboljši, kot včasih mislimo, in da nas kolegi v nekdanjih republikah skupne države že v marsičem prehitujejo. Zelo me je prepričala delavnica, ki sta jo vodili profesorici Filozofske fakultete iz katedre za andragogiko in pedagogiko iz Beograda, dr. Violeta Orlović in Aleksandra

Pejatović, v kateri smo razmišljali o tem, kje je danes vloga univerze v vseživljenjskem učenju.

Smisel konference in naših skupnih izobraževalnih srečanj pa je ob koncu konference v čustvenem nagovoru vsem zbranim najbolje povzela že omenjena dr. Šefika Alibabić, ki je izpostavila, da imamo podobne probleme in profesionalni pristop k izobraževanju odraslih. Profesionalni nosilci politike in strokovnjaki za izobraževanje odraslih pa smo po njenem mnenju dobitna kombinacija.

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs, ACS

TERMINOLOŠKI KOTIČEK V REVJI ANDRAGOŠKA SPOZNANJA

V naši stanovski reviji Andragoška spoznanja (AS) bodo vpeljali stalno rubriko 'Terminološki kotiček'. Na moj predlog, da vpeljejo to rubriko, sva se sestala s sourednikom AS Borutom Mikulcem in se dogovorila o načinu urejanja in vsebini rubrike. Rubriko se najavi v zadnji številki, ki izide v I. 2017, stalno urejanje se začne v I. 2018. Kotiček bo izhajal kontinuirano, praviloma v vsaki številki. Rubriko bova urejala Zoran Jelenc (zunanjí sodelavec) in Borut Mikulec (sourednik revije). Za obravnavane izraze se bova oba sourednika odločala soglasno. Dogovarjala se bova, kdo predlaga izraz za naslednjo številko ali za vrstni red obravnavanih izrazov. Uvod za začetek objavljanja rubrike bom napisal jaz. K sodelovanju bova povabila tudi bralce, z željo, da predlagajo, izbirajo in komentirajo izraze. V vsaki številki bomo obravnavali en izraz, le izjemoma dva ali več. Obravnavali bomo zastarele, sporne, spremenjene, aktualne in kako drugače ugotovljene (moteče, neuskklajene, izstopajoče ...) ter nove izraze, na katere opozorita sourednika, bralci ali drugi zainteresirani.

Besedišče je živ organizem. Njegov razvoj je naravna posledica splošnega razvoja in sprememb, ki se nenehno dogajajo globalno (v širokem svetu) in lokalno (v ožjem okolju, kjer živimo). Razvoj besedišča je posledica razvoja pojmov, ti pa se spreminjajo, ker nastajajo nova in nova spoznanja, ki spreminjajo svet in razmere, v katerih in s katerimi živimo. Razvoju je še posebej podvrženo strokovno izrazje. Tu so vplivi znanstvenih spoznanj in strokovnega napredka še bolj neposredni in nujni. Nova spoznanja in ugotovitve ne morejo ostati brez imen in izrazov. Čeravno nova poimenovanja marsikoga, ki je navezan na stare izraze, motijo in jih označuje za neologizme.

Terminologija mora biti predmet nenehnega opazovanja, spremljanja in tudi poglobljenega raziskovanja, katerega rezultat naj bi bili konsenzualno dogovorjeni izrazi za področje vzgoje in izobraževanja, v zdajšnjem času seveda upoštevajoč koncept in strategijo vseživljenjskosti učenja. Takšno delo zahteva veliko časa. Strategija vseživljenjskosti učenja je nedvomno okrepila to potrebo. Še posebej to velja za področje izobraževanja odraslih, ki ga ta strategija povezuje v koherenten sistem vzgoje in izobraževanja, kar pomeni umestitev v novo strukturo in celoto.

Ni težko najti in ugotoviti izraze, ki jih moramo izpostaviti, preveriti in kritično obravnavati ter na novo opredeliti. O mnogih od teh smo že pisali, a ne bo odveč, če na njih opozorimo vnovič. Nekaj takšnih: *'nadaljnje'* in/ali *'nadaljevalno'* izobraževanje; *'izobraževanje'*, *'spopolnjevanje'*, *'dodatno izobraževanje'*, *'dopolnilno izobraževanje'*; *neformalno*, *informalno* ali *aformalno* učenje; *formalnost* in *neformalnost* ter večja ali manjša *formaliziranost (aformalnost)* izobraževanja in učenja; *'slušatelj'*; neopravičeno krajšanje izrazov kot so *'neformalno pridobljeno znanje'* ali *neformalno pridobljene kompetence'* namesto *znanje, pridobljeno z neformalnim izobraževanjem* ali *kompetence, pridobljene z neformalnim izobraževanjem*; *'karierna orientacija'* ali *'vodenje (razvoj) poklicne poti, pomoč pri razvoju poklicne poti'*; *'vseživljenjska 'karierna orientacija' ali 'vodenje razvoja poklicne poti skozi vse življenje'*; *itr.*

V primerjavi s pedagogiko, ki ima daljšo tradicijo in je ves čas predmet strokovnega in znanstvenega proučevanja, sta izobraževanje odraslih in andragogika relativno novi strokovni področji v vzgoji in izobraževanju, ki se ju je doslej obravnavalo v okviru pedagogike. Danes je andragogika relativno samostojna veda v družini znanosti o vzgoji in izobraževanju. Takšen

razvoj nujno povzroči nove opredelitve ali preoblikovanje prejšnjih. Opredeljevanje izobraževanja in učenja kot nenehnih procesov, ki trajajo vse življenje, spodbuja tudi razvoj novih možnosti, načinov in oblik učenja. Danes imamo vrsto dejavnosti, ki jih v prejšnjih besednjakih s področja vzgoje in izobraževanja ni bilo. Za osvetlitve te trditve navedimo le nekatere: multimedijsko izobraževanje, informacijsko-komunikacijska tehnologija, e-učenje, video konfrontacije in interaktivna tehnologija, telefonsko učno omrežje, izobraževanje na daljavo, modularni programi, učni projekti, projektno učenje, učenje po pogodbi, odprto ali dostopno učenje, središča za odprto ali dostopno ali samostojno učenje, informacijsko-svetovalna središča, središča vseživljenjskega učenja, socio-kulturna animacija itn. Že v naši prvi terminologiji za področje izobraževanja odraslih smo zapisali (Jelenc 1991: 6), da potrebe po našem, slovenskem besednjaku za izobraževanje odraslih morda niti ni treba posebej utemeljevati, saj je razumljivo, da vsak narod potrebuje urjeno in jasno opredeljeno izrazje, tako za splošne potrebe kot tudi za potrebe na posameznih strokovnih področjih, še posebno, če so nova ali se zelo hitro razvijajo.

Na splošno so ljudje pri uporabi strokovnih izrazov površni. Uporabljajo ustaljene, stare izraze, katerih so vajeni; pomanjkljivosti niti ne zaznavajo. A za občutljivo andragoško dušo so to terminološki spodrsaljaki, ki naj bi se v javnosti ne pojavljali. Napačna raba izrazov ima večje posledice, kot se jih zavedamo. Povzročajo utrditev napačnih izrazov, izrazi pa so 'železna srajca', ki se je zlepa ne znebimo. Urejenost strokovnega izrazja pa je tudi zahteva stroke, v našem primeru andragoške. Neustrezni in pomanjkljivo opredeljeni izrazi kažejo na šibkost stroke.

Zoran Jelenc, zoran.jelenc@guest.arnes.si

ZA VEDREJŠO STAROST

Pred kratkim je Socialna zbornica Slovenije izdala novo knjigo z andragoškega področja. Avtor knjige je profesor pedagogike Milan Pavliha, poln naslov pa je 'Za vedrejšo starost. Za novo kulturo starosti in staranja.' Knjiga obsega 111 strani. Avtor se je na svoji poklicni poti pretežno ukvarjal s poklicnim svetovanjem in razvojem kadrov. Pri tem je razvijal mnoge oblike strokovnega usposabljanja kadrovske delavce. Bil je tudi idejni ustanovitelj in 'oče' ter dolgoletni vodja javnih del v Sloveniji ter programov aktivne politike zaposlovanja, ki je bila instrument države za blažitev socialnih posledic odkrite brezposelnosti. V zadnjem obdobju, predvsem po upokojitvi, se čedalje bolj ukvarja s socialnim varstvom in diskriminacijo starejših ter z ljubiteljsko kulturo kot 'socialnim blažilcem' na tem področju. V knjigi, ki jo priporočamo in jo uvodoma označuje misel psihologa dr. Vida Pečjaka »Ni toliko pomembno, koliko si star. Pomembno je, kako si star«, in jo z uvodnim prispevkom 'Knjigi na pot' priporoča dr. Božidar Voljč, je predstavljenih deset člankov, ki jih je avtor objavil v zadnjih letih.

Zoran Jelenc, zoran.jelenc@guest.arnes.si

MARIJA VRTAČNIK (1949-2017)

Umrla je Marija Vrtačnik, članica Andragoškega društva Slovenije, nekaj let tudi članica Izvršnega odbora ADS, sicer pa dolgoletna direktorica Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje Velenje.

O njej so v Novicah U3 – 7 2017 napisali:

Pravijo, da so poznejša leta čas izgub, a redkeje človeka v tem času zgubimo nenadno, sredi delovnega zanosa. Marija Vrtačnik, nekdanja direktorica savinjskega Elkroja, je bila človek zanosa. Kmalu po upokojitvi je prevzela vodstvo UTŽO Velenje in več kot sedemsto starejših študentov ter sodelavcev, pa tudi invalidnih in mlajših oseb, je pod njenim vodstvom stopalo po vidni poti uspeha. "Če stopiš ob kraj, se zgubiš", je govorila. Na področje prostovoljstva, na UTŽO Velenje, je Marija Vrtačnik prenesla svoje izkustveno in strokovno znanje, voljo do učenja, predvsem pa prepričanost, da skupaj in v prijateljstvu zmoremo. Hvaležni to prepričanost, to njeno dragoceno zapuščino, zdaj sprejemamo v varstvo.

Tudi v Andragoškem društvu Slovenije obžalujemo izgubo naše aktivne članice in izražamo našo sožalje svojcem pokojne Marije in njenim sodelavcem v Velenju.

IZ GLASILA UNIVERZE ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

Nedopustna izključenost starejših od 65 let iz Vizije Slovenije. Potrebujemo dejavne starejše državljane

Vizija Slovenije temelji tudi na javnomnenjski raziskavi o kakovosti življenja?! Smo pripravljeni verjeti v skupnost, izobraževanje, inovativnost, kulturo, dejavno državljanstvo? Ne še! Petnajst naštetih življenjskih področij so vprašani v raziskavi po njihovi pomembnosti razvrstili takole: zdravje, osebno zadovoljstvo, stiki z družino in prijatelji, osebna varnost, delo in zaposlitev, stanovanjske razmere, kakovost okolja, v katerem živijo, zaupanje v soljudi, porazdelitev dela in prostega časa, izobrazba in znanje, ustvarjalnost in inovativnost, zaupanje v institucije, dohodek in premoženje, kultura ter aktivno državljanstvo. Starejši od 65 let so bili iz raziskave znova izključeni, pa vendar: moški preživijo v poprečju 18 let v pokoju, ženske 20 let. Zakaj jim je odvzeta vizija?

Ko program zmrzne, ostanite mirni, resetirajte ga in se smejte. Svet gre dalje

Ljubljana, september 2017

Pri delu v projektu *Srebrna koda* Erasmus+ (deležen je sofinanciranja Evropske unije) smo naleteli na raziskavo o stresu, ki ga starejšim povzročajo nove tehnologije: mladi *so se rodili* v svet novih tehnologij, *so domorodci*; starejši, ki so se tja *priselili*, *so migranti*. Oboji so tehnološko preobremenjeni; skrbita jih zasebnost, varnost. Starejši so tradicionalisti glede medijev (lepo je vzeti v roke tiskano knjigo, jo vonjati, listati, držati v rokah kot ikono, ne pa drseti s prstom po ekranu). Starejši zadostijo potrebi po informiranosti tudi s tradicionalnimi mediji! Pač, moč navade! So pod pritiskom, ko tečejo vštric z mladimi, da ne ostanejo zadaj

sredi spreminjajočega se sveta. Vzrokov za digitalni razkorak med generacijami je več: izkušnost, znanje, dostopnost novih tehnologij, odsotnost svetovalcev (Nimrod, 2017). Rešitev? Večati tehnološko pismenost, manjšati tehnološki stres starejših, uvesti izobraževanje za obvladovanje tega. Pa vendar, starost ni odločilna! Nekateri starejši trdijo: »Ljubim nove tehnologije, rad se učim, hočem biti del novega sveta.« Ko se sesuje program, nam starejši svetujejo: "Ostanite mirni, resetirajte ga in se smejte, svet gre dalje." Od njih se lahko učimo pogleda od daleč, tudi na nove tehnologije. Saj bo šlo!

Izbral: Zoran Jelenc, zoran.jelenc@guest.arnes.si

[EAEA] MEMBER NEWS 20/2017

Posredujemo vam novice iz EAEA . Nismo jih prevedli, ker predvidevamo, da člani ADS obvladate angleški jezik in si sami lahko preberete novice v izvorni obliki. Novice si lahko tudi sami preberete na »aleksandara.kozyra@eaea.org«

EAEA NEWS EAEA NEWS NEWS

Supporting refugees through AE: EAEA launches policy messages

In November and December of 2017, EAEA is launching policy messages on the theme "adult education and refugees". *Read the policy messages on our policy page and follow our social media campaign on the topic on Facebook and Twitter.*

Country reports 2017 published

"Adult Education in Europe 2017 - A Civil Society View" combines information from different European countries to demonstrate the state of adult education in Europe. *Thank you for contributing to the publication - read it now and order a printed copy!*

Consult the final outputs of the DIMA project

There is still a need for holistic adult education strategies, ones that include a wide range of stakeholders. *Read the conclusions from the final conference of DIMA in Nicosia and consult the project page for more details about the tools that are now available.*

EAEA visits an adult education centre in Georgia

"People feel a great sense of ownership to this learning centre," says Ms Okropiridze about the Koda Adult Education Centre in Georgia. *EAEA visited the centre - read the article on EPALE!*

Two-way integration in Italy

"The key is making sure that asylum seekers don't lose their independence," says Miriam Salussolia from Lai-momo, a cooperative managing reception facilities in Italy. *Read an interview with the staff of Lai-momo to see how non-formal learning can contribute to inclusion of refugees.*

EEAE MEMBERS IN FOCUS

Save the date: Learning in later life seminar in Cyprus

EAEA ordinary member Cyprus Adult Education Association invites you to join a train the trainer seminar on Learning in later life, which will take place on 2-6 May and 17-21 October 2018. *Find out more from the website of the training and register - you can also include the training in your KA1 application!*

Centred by sport encourages inclusion of refugees

EAEA new associate member CEIPES has partnered in Centred by sport, a project which targets refugees and aims to promote physical activities as a way of improving health conditions. *Read more from the project newsletter.*

EAEA PARTNER AND STAKEHOLDER NEWS

European Education Area proposed by the European Commission

On 14 November, the European Commission released a new Communication "Strengthening European Identity through Education and Culture", proposing a European Education Area and a new benchmark for participation in LLL. *Read the full communication and the reaction of the Lifelong Learning Platform.*

Lifelong Learning Week celebrated in Brussels

Another successful edition of the LLL Week, organised by the Lifelong Learning Platform, was held in Brussels on 20-24 November, this year under the theme "Education in a Digital World". *Check out the #LLLweek17 hashtag on Facebook and Twitter to see what happened!*

Submit your idea for democracy in Europe

Are you currently looking for project funding? Does your project idea focus on strengthening connection and cohesion in Europe? *Pitch your idea to Advocate Europe before 16 January - learn more from the call.*

Share your views about EPALE

EPALE invites you to share what you think about the platform by completing a short survey. Feel free to submit your answers in English, French, German, Finnish or Dutch!

Reminder: Help us advocate for a stronger Erasmus+ programme! Sign the petition of the LLLP for a 10 times increase in the budget and join the Erasmus+ online meeting point opened by the European Commission.

CALLS

Calls for tenders, proposals, consultations and projects

DEADLINES: see call

Erasmus+: Call for proposals 2017

See also the Erasmus+ Programme Guide!

DEADLINE: 31 December 2017

IIEP-UNESCO training programmes in educational planning and management: call for participants

VACANCIES

DEADLINE: 30 November 2017

University of Hamburg: Research Associate (Hamburg Numeracy Project); Hamburg, Germany

DEADLINE: 4 December 2017

European Resettlement Network: Senior Research Consultant; Brussels, Belgium

DEADLINE: 7 December 2017

EARLALL: Communication and Project Assistant (internship); Brussels, Belgium

CONFERENCES AND TRAININGS

6-7 December, Brussels, Belgium

What future for adult education in Europe?

17-18 January, Brussels, Belgium

Closing conference of the GOAL project

Find more events at the EAEA Event page!

Pripravil: Zoran Jelenc, zoran.jelenc@guest.arnes.si